

DĚTSKÝ DOMOV LORETA A ŠKOLNÍ JÍDELNA, FULNEK
příspěvková organizace

Kapucínská 281, 742 45 Fulnek * IČ: 62330268 * č.ú. 1388033523/2700

Minimální preventivní program

Projekt č. 2280/2021-3 je podporován MŠMT

Školní rok 2024/2025

Vypracovala: *Mgr. Lucie Richterová, Dis.*

metodik prevence DD

Ve Fulneku, dne 1. 9. 2024

OBSAH

1. CHARAKTERISTIKA DĚTSKÉHO DOMOVA

- 1.1 Kontaktní údaje
- 1.2 Personální zabezpečení v oblasti PRPCH
- 1.3 Vymezení náplně činnosti metodika prevence

2. LEGISLATIVNÍ RÁMEC PREVENCE RIZIKOVÝCH PROJEVŮ CHOVÁNÍ

- 2.1 Spolupráce s příslušnými orgány a dalšími subjekty v oblasti PRPCH
- 2.2 Krizový plán postupu v oblasti PRPCH

3. PRIMÁRNÍ PREVENCE V DĚTSKÉM DOMOVĚ

- 3.1 Monitoring výskytu rizikových projevů chování
- 3.2 Rozdělení primární prevence
- 3.3 Specifika jednotlivých rizikových projevů chování
- 3.4 Hlavní cíle primární prevence
- 3.5 Prostředky k dosažení cílů

4. PREVENTIVNÍ AKTIVITY

- 4.1 Zakotvení primární prevence v Programu rozvoje osobnosti dítěte
- 4.2 Plán preventivních aktivit
- 4.3 Komunitní kruhy

5. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

1. CHARAKTERISTIKA DĚTSKÉHO DOMOVA

Dětský domov Loreta leží na pěkném, slunném a relativně klidném místě ve Fulneku – vedle kostela Sv. Josefa. Budova našeho domova patří k historickým památkám města Fulnek a prošla celkovou rekonstrukcí. Od 2. listopadu 2009 slouží jako dětský domov.

Budova a její vybavení:

Dětský domov je umístěn v budově, která je majetkem Moravskoslezského kraje. Správu nemovitosti provádí dětský domov.

V přízemí budovy se nachází – školní jídelna, ředitelna a ostatní kanceláře pracovníků DD. Přílehlý trakt před budovou DD slouží jako technické zázemí a skladovací prostory. Nachází se zde místnosti pro údržbu, prádelna a sklady (s ošacením a obuví, rodinných skupin, se sportovním a cestovním vybavením). V zadní části je kruhový altán tzv. „*Duhová dílna*“, který využívají děti pro své volnočasové aktivity zaměřené na rukodělné činnosti. Naproti tomuto stojí druhý kruhový altán tzv. „*Relaxační altán*“, který děti rovněž využívají pro své volnočasové aktivity spojené zejména s pohybem.

1. poschodí – *rodinná skupina A a B.*
2. poschodí – *rodinná skupina C a D.*

Každá rodinná skupina je samostatnou bytovou jednotkou v budově. Součástí vnitřního vybavení bytu je běžně vybavený kuchyňský kout s obvyklými spotřebiči (el. sporák, lednice, rychlovarná konvice, apod.). Každý byt má k dispozici automatickou pračku, audiovizuální a výpočetní techniku. **Dítě má v rámci své rodinné skupiny prostor (skříňku, skříň) kde si může uchovávat své osobní věci uzamčené a má k nim volný přístup.** Pokoje si děti mohou vyzdobit dle svého přání, avšak po dohodě s vychovateli rodinných skupin. Děti jsou vedeny k šetrnému zacházení se všemi věcmi.

Vybavení rodinné skupiny obsahuje zejména: lůžka, noční stolky, nábytek pro uložení prádla, šatstva, obuvi, školních potřeb a hraček dětí, psací stoly, židle, lampy, skříňky, pohovku atd.

Máme zřízenou samostatnou bytovou jednotku tzv. „*Startovací byt*“ pro ubytování dvou dětí, které se připravují na odchod ze zařízení. Do této bytové jednotky mohou být umístěny děti starší 16 let a zletilí klienti (nezaopatřené osoby), kteří jsou v zařízení po ukončení výkonu ústavní výchovy, připravující se na budoucí povolání, nejdéle však do věku 26 let, na základě smlouvy mezi nezaopatřenou osobou a zařízením. Děti a klienti umístění v této bytové jednotce musí dodržovat všechna ustanovení vnitřního řádu zařízení. Startovací byt má vybavení běžné občanské vybavenosti (sociální zařízení, automatická pračka, kuchyňský kout, TV, Wi-Fi, nábytek...).

Za budovou je *zahrada* dětského domova, která je vybavena pro účely volnočasových aktivit dětí (hřiště, houpačky, herní prvky, ping-pongový stůl, altán s posezením, venkovní ohniště s posezením, zahradní domek sloužící jako skladovací prostor pro některé sportovní vybavení).

Celý areál DD je s důrazem na bezpečnost dětí oplocen.

V DD musí být zajištěno základní právo každého dítěte na výchovu a vzdělávání v návaznosti na ústavní principy a mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána, vytvářeny podmínky podporující sebedůvěru dítěte, rozvíjející citovou stránku jeho osobnosti a umožňující aktivní účast dítěte ve společnosti. S dítětem musí být zacházeno v zájmu plného a harmonického rozvoje jeho osobnosti s ohledem na potřeby osoby jeho věku.

Účelem DD je zajišťovat nezletilé osobě, případně zletilé osobě do 19 let (dále jen "dítě"), na základě rozhodnutí soudu o ústavní výchově nebo o předběžném opatření plné přímé zaopatření a náhradní výchovnou péči v zájmu jeho zdravého vývoje, řádné výchovy a vzdělávání.

DD spolupracuje s rodinou dítěte a poskytují jí pomoc při zajišťování záležitostí týkajících se dítěte, včetně rodinné terapie a nácviku rodičovských a dalších dovedností nezbytných pro výchovu a péči v rodině. Zařízení poskytují podporu při přechodu dítěte do jeho původního rodinného prostředí nebo jeho přemístění do náhradní rodinné péče. DD spolupracuje s orgány sociálně-právní ochrany dětí v souladu s individuálním plánem ochrany dítěte.

DD pečuje o děti podle jejich individuálních potřeb. Ve vztahu k dětem plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální. Účelem DD je zajišťovat péči o děti s nařízenou ústavní výchovou, které nemají závažné poruchy chování. Tyto děti se vzdělávají ve školách, které nejsou součástí dětského domova. Do DD mohou být umístovány děti ve věku zpravidla od 3 do nejvýše 18 let. DD může na základě žádosti poskytovat plné přímé zaopatření zletilé nezaopatřené osobě po ukončení výkonu ústavní výchovy, připravující se na budoucí povolání, nejdéle však do věku 26 let (dále jen "nezaopatřená osoba"), podle smlouvy uzavřené mezi nezaopatřenou osobou a zařízením nejpozději do 1 roku od ukončení ústavní výchovy.

DĚTSKÝ DOMOV LORETA A ŠKOLNÍ JÍDELNA, FULNEK
příspěvková organizace

Kapucínská 281, 742 45 Fulnek * IČ: 62330268 * č.ú. 1388033523/2700

1.1 Kontaktní údaje

Předkladatel: *Dětský domov Loreta a Školní jídelna Fulnek, příspěvková organizace*

Sídlo: Kapucínská 281, 742 45 Fulnek

Právní forma: příspěvková organizace

IČ: 62330268

Telefonní čísla: 734 412 508 Mgr. Renáta Malinová/ ředitelka DD

734 893 324 Mgr. Lucie Richterová/ zástupce ředitelky

734 412 503 Marcel Szabó, DiS. / sociální pracovník

E-mail: *malinova@ddfulek.cz*

Webové stránky: www.ddfulnek.cz

Datová schránka: ibwjafg

Zřizovatel: Moravskoslezský kraj, Krajský úřad, 28. října 117, 702 18 Ostrava

IČ: 708 906 92

Zodpovědná osoba: ředitelka DD Fulnek - Mgr. Renáta Malinová

e-mail: *malinova@ddfulek.cz*

Metodik prevence: Mgr. Lucie Richterová, DiS.

e-mail: *richterova@ddfulek.cz*

1.2 Personální zabezpečení v oblasti PRPCH

Složení preventivního týmu:

<i>Mgr. Renáta Malinová</i>	Ředitel DD
<i>Mgr. Lucie Richterová</i>	Zástupce ředitele DD, metodik prevence
<i>Bc. Darina Jančálková</i>	Klíčový pedagog

Schránka důvěry

Schránka důvěry ve fyzické podobě je na přístupném místě ve vestibulu, které je diskrétní a poskytuje možnost anonymního podání podnětů. S možností jejího užívání jsou děti seznamovány úměrně jejich věku na společných komunitách a spolusprávách.

Přístup k informacím

Informace jsou zveřejněny na chodbě DD před vstupem do kanceláře ředitele DD. Jsou zde uvedena důležitá telefonní čísla, adresy a další informace, které se vztahují k tématům obsažených v preventivním programu dětského domova. Na výběru témat se mohou všichni podílet. Vnitřní řád DD a údaje, kam se mohou klienti obrátit k nadřízeným orgánům, které kontrolují činnost DD, jsou umístěny rovněž na nástěnce. Informace o domově, kontakty na vedení domova, kontakty na jednotlivé rodinné skupiny a další informace jsou dostupné také na webových stránkách DD.

Ředitel DD

Sleduje efektivitu prevence rizikového chování. Sleduje problémy v kontextu celého DD a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití v DD. Svolává, v případě potřeby, porady, případové konference, komunity, supervize atd. za účasti pedagogů, psychologa a dalších odborníků.

Externí psychoterapeuti

Spolupracujeme se dvěma psychoterapeuty (Mgr. Klára Valentová, Mgr. Aleš Miska), kteří s vytipovanými dětmi pracují na rozvoji osobnosti a jsou jim nápomocni při řešení různých problémů z různých oblastí života. Oba psychoterapeuti jsou zkušení v práci s dětmi, pracují jak individuálně, tak skupinově a o své poznatky, které mohou pomoci dětem, se dělí i s kmenovými vychovateli, ale je zde zaručena diskrétnost vztahu mezi psychoterapeutem a dítětem. Jsou sdělovány pouze takové informace, ke kterým dá dítě souhlas, nic se neděje za jeho zády, protože je žádoucí, aby dítě mělo důvěru ke svému psychoterapeutovi a mohlo mu sdělit, co jej trápí a s čím se potýká.

Pedagogové DD

Zaměřují se na výchovné a vzdělávací činnosti (dle Programu rozvoje osobnosti dítěte) v souladu se standardy kvality péče a s cílem rozvoje v oblasti sociálních dovedností klientů, v co nejvíce možném rozsahu. Provádějí průběžnou diagnostiku dětí a rodinných skupin, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulá období, konzultují případné problémy, navrhují opatření. Spolupracují v pedagogickém teamu, využívají své odborné znalosti, na základě své aprobeace a praktických dovedností s cílem dosáhnout, co největší efektivity a přínosu pro děti. Registrují signály o možném problému klienta, hledají příčiny a vhodné formy nápravy. Pokud je třeba, spolupracují s externími psychoterapeuty a metodikem prevence DD a dalšími odbornými institucemi, které se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu. Klienti jsou podporováni ve zvládnutí situací se souvisejícími riziky při učení se samostatnosti a odpovědnosti. V dětském domově je vztah bez nadsázky základem pro jakoukoliv práci s dítětem, proto budují vzájemnou důvěru mezi pedagogem a dítětem. Znají sociální prostředí dítěte, podněcují dialog, jsou otevřeni komunikaci s širší rodinou dítěte, ostatními pedagogy a zaměstnanci, kteří se podílejí na výchovném a vzdělávacím procesu. Na základě dosažení dohody o společných cílech dochází k celkové podpoře dítěte.

1.3 Vymezení náplně činnosti metodika prevence

Metodik prevence v DD:	Mgr. Lucie Richterová, DiS.
Telefon:	734 893 324
E-mail:	richterova@ddfulek.cz
Konzultační hodiny:	dle domluvy a potřeby

Metodik prevence působí ve školském zařízení (dětském domově) jako poskytovatel poradenských služeb společně se speciálními pedagogy. Pracuje především v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů.

Metodik prevence vykonává činnosti metodické, koordinační, informační a poradenské. O těchto činnostech vede písemnou dokumentaci.

1. Metodické a koordinační činnosti

- Kontrola tvorby a kontrola realizace preventivního programu školského zařízení.

- Koordinace a participace na realizaci aktivit dětského domova zaměřených na prevenci záškoláctví, závislosti, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, pre-kriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.
- Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků dětského domova v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s dětmi apod.).
- Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků dětského domova v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do výchovně vzdělávacího procesu a na integraci dětí, prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.
- Koordinace spolupráce dětského domova s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů.
- Shromažďování odborných zpráv a informací o dětech v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
- Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti metodika prevence, navržená a realizovaná opatření. Tato evidence je vedena v interním programu Evix (reedukační zápisy).

2. Informační činnosti

- Zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům.
- Prezentace výsledků preventivní práce dětského domova, získávání nových odborných informací a zkušeností.
- Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků dětského domova pro oblast prevence sociálně patologických jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce a jednotliví odborníci).

3. Poradenské činnosti

- Vyhledávání a orientační šetření dětí s rizikem či projevy sociálně patologického chování, poskytování poradenských služeb těmto dětem a jejich vychovatelům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s kmenovými vychovateli).
- Spolupráce s kmenovými vychovateli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých dětí a rodinných skupin a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve školském zařízení.
- Příprava podmínek pro integraci dětí se specifickými poruchami chování a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto dětem dětským domovem a specializovanými školskými zařízeními. (MŠMT, Vyhláška 72/2005 Sb., MŠMT, Věstník 2005).

Kvalifikační standardy metodika prevence

Kvalifikační standardy metodika prevence jako i dalších poradenských pracovníků jsou specifikovány zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. Poskytování poradenských služeb ve školských zařízeních je zapracováno do vyhlášky 72/2005 Sb. *o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních* a následně v její novele - *Vyhláška č. 116 ze dne 15. dubna 2011, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních*. Řídí se však i řadou dalších zákonů a vyhlášek.

2. LEGISLATIVNÍ RÁMEC PREVENCE RIZIKOVÝCH PROJEVŮ CHOVÁNÍ

Minimální preventivní program je součástí Školní preventivní strategie a vypracovává se pro daný školní rok.

Různé rizikové projevy chování včetně zneužívání návykových látek v populaci mládeže a dětí školního věku jsou celospolečenským problémem. Vzhledem k patologii rodin, z nichž většina našich dětí pochází, vzhledem k prostředí, kde většina z nich vyrůstala a kde trestná činnost, gamblerství, alkohol, drogy jsou na denním pořádku, patří především naši klienti k nejohroženější skupině.

Strategie a koncepce MŠMT

Dne 8. března 2019 byla schválena Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027 a Akční plán realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2023 – 2025 (USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 19. července 2023 č. 548).

Vybrané zákony vztahující se k prevenci:

- **Zákon č. 561/2004 Sb.** o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- **Zákon č. 562/2004 Sb.** změna některých zákonů v souvislosti s přijetím školského zákona
- **Zákon č. 563/2004 Sb.** o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- **Zákon č. 379/20015 Sb.** k ochraně před škodami působenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami
- **Zákon č. 65/2017 Sb.** o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Vybrané vyhlášky vztahující se k prevenci:

- **Vyhláška č. 72/2005 Sb.** o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- **Vyhláška č. 73/2005 Sb.** o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných

- *Vyhláška č. 147/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných*

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28)

Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) ve školách a školských zařízeních vymezuje aktuální terminologii, která je v souladu s terminologií v zemích EU a začlenění prevence do školního vzdělávacího programu a školního řádu, popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka, definuje školní preventivní program, doporučuje postupy škol a školských zařízení při výskytu rizikových forem chování dětí a mládeže.

- *Metodické doporučení úvodní část*
- *Příloha 1 Návykové látky*
- *Příloha 2 Rizikové chování v dopravě*
- *Příloha 3 poruchy příjmu potravy*
- *Příloha 4 Alkohol*
- *Příloha 5 Syndrom CAN*
- *Příloha 6 Školní šikanování*
- *Příloha 7 Kyberšikana*
- *Příloha 8 Homofobie*
- *Příloha 9 Extremismus rasismus xenofobie antisemitismus*
- *Příloha 10 Vandalismus*
- *Příloha 11 Záškoláctví*
- *Příloha 12 Krádeže*
- *Příloha 13 Tabákové výrobky, výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky*
- *Příloha 14 Krizové situace spojené s násilím*
- *Příloha 15 Netolismus*
- *Příloha 16 Sebeпоškozování*
- *Příloha 17 Nova náboženská hnutí*
- *Příloha 18 Rizikové sexuální chování*
- *Příloha 19 Příslušnost k subkulturám*
- *Příloha 20 Domácí násilí*
- *Příloha 21 Hazardní hraní*
- *Příloha 22 Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních*

Vybrané zákony vztahující se k právům dítěte, ústavní a ochranné výchově a preventivně výchovné péči:

- *zák. č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních*
- *zák. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*
- *zák. č. 500/2004 Sb. (správní řád)*
- *zák. č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících*
- *zák. č. 94/1963 Sb., o rodině*
- *zák. č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí*
- *zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách*
- *zák. č. 99/1963 Sb. (občanský soudní řád)*
- *zák. č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže*
- *zák. č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě*
- *trestní zákoník (zák. č. 40/2009) a trestní řád (zák. č. 141/1961)*
- *zák. č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, zák. č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu a zák. č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence včetně prováděcích vyhlášek, dotýkající se práv dětí omezením kontaktů s rodiči, případně na omezení osobní svobody rodičů navazujícím rozhodnutím o ústavní výchově*
- *zák. č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky*
- *azylový zákon*
- *zák. č. 217/2002 Sb. o dočasné ochraně cizinců*
- *zák. č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)*

Vybrané vyhlášky vztahující se k právům dítěte, ústavní a ochranné výchově a preventivně výchovné péči:

- *Vyhláška č. 438/2006 Sb. ze dne 30. srpna 2006, kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních*
- *Vyhláška MŠMT č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče*
- *Vyhláška MŠMT č. 60/2006 o postupu při zjišťování psychické způsobilosti pedagogických pracovníků školských zařízení pro preventivně výchovnou péči*
- *Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách*

2.1 Spolupráce s příslušnými orgány a dalšími subjekty v oblasti PRPCH

Úspěšnost MPP je samozřejmě podmíněna spoluprací s dalšími významnými subjekty, které mohou chování našich dětí nějakým způsobem ovlivňovat. Kontakt zajišťuje metodik prevence, který v případě potřeby naváže osobní jednání s:

- PPP – Nový Jičín, Ostrava
- SPC Nový Jičín
- MUDr. Lichnovská – pedopsychiatrická péče
- sociální odbor Městského úřadu ve Fulneku
- státní zastupitelství v Novém Jičíně
- probační a mediační služba v Novém Jičíně
- OSPOD dle příslušného místa trvalého bydliště
- Ambulance SVP v Novém Jičíně
- PČR ve Fulneku – oblast prevence
- DÚ v Bohumíně – etoped, psycholog
- Renarkon o. p. s./ Ostrava – adiktologická péče
- AZ help – primární prevence rizikového chování
- ITY z. s. odlehčovací služby pro osoby s PAS

Kontaktním pracovníkem pro realizaci krajské a státní politiky v oblasti prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních v Moravskoslezském kraji je:

Mgr. Andrea Matějková, tel.: 595 622 337, e-mail: andrea.matejkova@msk.cz

2.2 Krizový plán postupu v oblasti PRPCH

Odpovědný zaměstnanec (vychovatel či asistent pedagoga), který je právě ve službě a zaznamená jakékoliv rizikové chování, nejprve zajistí bezpečí dítěte dle potřeby (např. poskytne první pomoc při intoxikaci drogami, příp. přivolá rychlou lékařskou pomoc a předá veškeré informace o dítěti).

Oznámí událost metodikovi prevence, popř. řediteli DD. S metodikem prevence konzultuje další postup. Událost zapíše do Evixu (vnitřní komunikační systém).

V závažných případech (ublížení na zdraví apod.) kontaktuje Policii ČR.

V závažných případech pověří ředitel DD sociálního pracovníka, aby informoval příslušné orgány sociálně právní ochrany dětí a současně zákonné zástupce dětí.

Pedagogové ve spolupráci s metodikem prevence popř. psychoterapeuty postupují dle závažnosti zjištěného jevu, věku dítěte a jeho individuálních schopností a možností. Volí přiměřené pedagogické metody a postupy vhodné pro konkrétní rizikové chování a zároveň pro konkrétní dítě.

Ve zvláště závažných případech a při opakování rizikového chování je v pravomoci ředitele DD navrhnout soudu přemístění dítěte do vhodnějšího typu zařízení. Ředitel DD může rovněž požádat o (re)diagnostiku dítěte v DDÚ v Bohumíně.

3. PRIMÁRNÍ PREVENCE V DĚTSKÉM DOMOVĚ

Program primární prevence je zaměřen na všechny věkové kategorie dětí našeho domova. Vzhledem k prostředí odkud k nám přišly a s přihlédnutím k neurobiologické zátěži, klademe zvláště důraz na děti ve věku od 12 let, které jsou podle nás nejohroženější skupinou. Program primární prevence je realizován s přihlédnutím k věku dětí a mentálním schopnostem každého jedince. Obecným cílem minimálního preventivního programu je **výchova dětí ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a rozvoji osobnosti, zvýšení odolnosti vůči rizikovému chování a vůči sociálně patologickým jevům, k toleranci obecně, k rozvoji sociálně komunikativních dovedností, k empatickému vnímání, ke smyslu pro zodpovědnost, ke „slušnému chování“** jako takovému – ke zdravým životním hodnotám.

Učíme děti, že hodnoty v životě člověka jsou něčím, „pro co má cenu žít“, že pokud máme vytyčený jakýkoliv cíl nebo se nějak chováme, v pozadí stojí naše určité morální hodnoty. Hodnota je tedy něco, čeho se člověk snaží dosáhnout, protože se domnívá, že mu to přinese pocit spokojenosti, štěstí. Zdravé životní hodnoty ve společnosti mají za úkol kontrolovat a být prevencí sociálně patologických jevů. Jedna z velmi účinných věcí, jak při práci s problematickými jedinci postupovat, je právě posilování těchto hodnot.

Jako je:

Sebeúcta - přijetí sebe samého takového, jakým jsem, poznávání se, představa toho kým a jakým bych chtěl být, utváření zdravé sebeúcty, sebevědomí.

Morálka - Sebeovládání, sebezdokonalování, svědomí, morální hodnoty, přátelství, láska, humor, velkorysost, vlastenectví.

Otevřená komunikace - nejzákladnější slova jako prosím, odpusť, děkuji. Respekt názorů druhých, ochota zajímat se o ně, diskutovat a zároveň nepřesvědčovat.

Důstojnost – úcta k sobě i druhým, lidskost.

Rodina, rodinný život, domov - v rodině vše začíná a končí, je to místo, které je nenahraditelné.

Pozitivní hodnocení okolí - v každém a ve všem hledejme něco pozitivního.

Tvořivost – rozvoj fantazie a nápaditosti.

Vyjadřování emocí – nebát se dát najevo své pocity.

Empatie – vnímejme, vciťujme se, respektujme své pocity, postoje, potřeby.

Zdravá asertivita - komunikovat s úctou, ale zároveň pevně. Buďme slušní.

Příroda, cestování - blahodárny vliv pobytu v přírodě na zdraví a psychiku, poznávání jiných kultur a krajů, cestování obohacuje.

Kultura, sport - navazování na tradice, zvyky, znalosti. Společné setkávání, hledání krásy.

Zdraví – péče o své zdraví, aktivní pohyb, psychické zdraví, znát důsledky rizikového chování jako je promiskuita, závislosti, násilí apod.

3.1 Monitoring výskytu rizikových projevů chování

Monitoring výskytu RPOCH probíhá různými způsoby:

- vlastní práce metodika prevence/depistáž
- informace ze strany pedagogů/ pedagogické pozorování
- informace ze strany dětí/ spoluspráva, komunita, individuální schůzky... popř. jejich zákonných zástupců
- spolupráce se školami a školskými zařízeními, kam děti docházejí

Nárůst různých sociálně patologických jevů a rizikového chování mezi dětmi a mládeží školního věku je celospolečenským problémem, proto je důležité zahájit primární prevenci včas, poskytnout dětem co nejvíce informací o problematice rizikového chování (přiměřeně věku), naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi o jejich problémech hovořit. Získat si důvěru dětí, aby se nebáli svěřit se pedagogickým pracovníkům.

V současné době je největším problémem rizikového chování kouření a užívání nikotinových sáčků a elektronických cigaret, které sledujeme u stále mladších dětí. Tento návyk si děti přinášejí z původního sociálního prostředí – tedy z rodin, a je to problém kolektivního soužití (kdo se cítí ve společnosti dospělý = ten kouří). Problémy se zneužíváním alkoholu nebo jiných návykových látek jsou ojedinělé. Stálým problémem jsou také krádeže mezi dětmi. K dalším méně častým problémům řadíme opožděné návraty z osobních vycházek, vulgární mluvu mezi dětmi a narůstající agresivitu dětí. Rovněž sledujeme nadužívání mobilů a PC.

3.2 Rozdělení primární prevence

Primární prevence je výchovné působení s cílem předejít problémům a následkům spojeným s rizikovými projevy chování, případně minimalizovat jejich dopad a zamezit jejich rozšíření.

Aktuální pojetí primární prevence rozlišuje dva základní typy prevence, a to **specifickou primární prevenci a nespecifickou primární prevenci**. Oba dva základní typy prevence (specifická i nespecifická) mají v celém systému předcházení rizikovému chování důležitou roli. Metodik prevence by se v rámci své náplně práce měl věnovat především primární prevenci rizikového chování.

1/ Specifická primární prevence je charakterizována konkrétním cílem aktivity, předcházení rizikovému chování. Specifická primární prevence se dle cílové skupiny dělí na:

a) všeobecnou primární prevenci

Za všeobecnou primární prevenci považujeme takové preventivní působení, kdy jediným faktorem, který zohledňujeme, je věk cílové skupiny. Jedná se o běžnou populaci dětí, mládeže.

b) selektivní primární prevenci

U cílové skupiny selektivní primární prevence lze předpokládat, že se vyskytne rizikové chování. Zacílena je na skupiny osob.

c) indikovanou primární prevenci

Primární prevence indikovaná se věnuje jedincům, a to takovým, u kterých je předpoklad vzniku a rozvoje rizikového chování nebo se u těchto jedinců již vyskytuje.

2/ Za nespecifickou primární prevenci lze označit aktivity volnočasové, rekreační či kulturní (např. badmintonový turnaj, divadelní představení, zdravé vaření). Většinou se jedná o jednorázové akce. Cíl nespecifické primární prevence je více obecný – výchova v oblasti zdravého rozvoje osobnosti či životního stylu.

Vedeme děti k ochraně zdraví a ke zdravému životnímu stylu

- výchova ke zdraví a zdravému životnímu stylu
- hygienické návyky a jejich dodržování
- dodržování nařízení MZ
- dobré a špatné vzory v oblasti zdravé výživy a zdravého životního stylu

- působení médií
- reklamy na různé doplňky, energetické nápoje
- užívání návykových látek, důsledky, zdravotní komplikace, dopad na organismus člověka
- první pomoc, zásady první pomoci, orientace v telefonních číslech
- osobní a duševní hygiena – relaxace, odpočinek, pozitivní přístup k životu
- pohybové aktivity – „v zdravém těle, zdravý duch“
- správná životospráva, složení potravin, důležitost rozmanitosti jídel,
- pravidelné stravování
- poruchy příjmu potravy (mentální bulimie a mentální anorexie)“

Vedeme děti k dodržování stanovených pravidel

- opakovaně s dětmi probírat obsah vnitřního řádu DD a seznamovat je s jeho úpravami dle aktuálních potřeb
- vědět o právech a povinnostech dětí
- znát kladná a záporná výchovná opatření
- důslednost v dodržování výchovných opatření
- znát a dodržovat časy osobních vycházek
- pravidelná setkávání Dětské spolusprávy
- pravidelná setkávání na Komunitách
- pravidelné komunitní kruhy v rodinných skupinách

Vedeme děti ke slušnosti, vzájemné pomoci a ohleduplnosti

- Komunikace mezi lidmi – pozdrav, žádost, poděkování, oslovování, tykání a vykání...
- Stolování ...
- Chování na domově, ve škole, u lékaře...
- Chování k ostatním lidem – také k lidem, kteří jsou „jiní“ – nemyslí se tím jen cizinci, ale i postižení lidé, lidé, co nosí brýle, rovnátka či jiné zdravotní pomůcky, jsou obézní, mají viditelné odlišnosti...
- Chování v dopravních prostředcích
- Chování venku - nebýt lhostejný ke svému okolí, neničit věci, přírodu...
- Chování v divadle, v kině, na koncertě, v restauraci...
- Je to pravda odvěká, že „šaty dělají člověka“...
- učit je zvládat krizové situace – jak se zachovat, jak požádat o pomoc
- naučit děti vzájemně se respektovat

- úcta, tolerance – vysvětlovat, že to nejsou prázdné pojmy
- vést je k pomoci druhým, pomoci si sám sobě
- budovat s nimi vztah založený na vzájemné důvěře

Vedeme je k sociálnímu a právnímu povědomí - odpovědnost za sebe, své činy

- pravidla, práva, povinnosti, dobrovolnost, závazky....
- akce vyvolává reakci – v dobrém i ve zlém
- zákony
- pravidla společnosti
- společenské normy
- právní řád, právní ochrana, trestní právo
- uplatnění v životě
- perspektiva do budoucnosti – jaký asi bude můj život...

Vedeme je k postojům proti rasismu, antisemitismu a xenofobii

- vysvětlení těchto slov, význam, postoj společnosti
- téma migrantů, působení médií
- víra, vyznání
- kultura národa – jiný národ, jiná kultura, jiné tradice
- podat dětem základní informace o těchto projevech, vysvětlit na příkladech

Ukazujeme dětem možnosti trávení volného času

- výlety za poznáním do okolí
- víkendové pobyty na horách
- sportovní aktivity, taneční a pohybové aktivity, výtvarné a pracovní činnosti
- letní tábory, lyžařský výcvik, zimní pobyty, rekreace, soustředění
- relaxační a terapeutické aktivity (odbourávání neklidu, stresu...)
- účast na sportovních soutěžích, závodech a akcích pořádaných DD a mimo DD
- účast na kulturních a společenských akcích (divadlo, kino, muzikály, koncerty...)
- účast v zájmových kroužcích v DD a mimo DD
- zapojení se do kulturního života města
- využívání relaxačního altánu

- maximální využívání zahrady DD – sportovní část (hřiště), relaxační zóna
- využití posilovny a tělocvičny v ZŠ Komenského
- brigádnická činnost
- návštěvy výstav
- návštěva knihovny, využití knihovny v DD
- výtvarné a pěvecké soutěže
- péče o areál DD

Důsledně na děti působíme v oblasti kyberprostoru

- rizika sociálních sítí
- youtube – youtubeři – pozitivní, negativní vliv
- výzvy na sociálních sítích
- zneužití osobních údajů na internetu
- projevy kyberšikany a formy kyberšikany
- pravidla a jejich dodržování - užívání internetu

Dle aktuální nabídky se účastníme projektů

- program občanského sdružení Dejme dětem šanci „Pomoz mi do života“
- projekt Finanční gramotnosti, realizovaný v rámci našeho DD
- jednorázové podporující programy

Učíme děti takovým znalostem, dovednostem, kompetencím, díky nimž budou lépe uplatnitelné v reálném životě – životě mimo zdi dětského domova.

3.3 Specifika jednotlivých rizikových projevů chování

Dle odborné literatury k současné školní prevenci rozlišujeme devět oblastí rizikového chování. Níže uvádíme těchto devět základních oblastí, které jsou však podrobněji rozpracovány v metodickém doporučení MŠMT: Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28).

- *Záškoláctví*
- *Šikana a extrémní projevy agrese*
- *Extrémně rizikové sporty a rizikové chování v dopravě*
- *Rasismus, xenofobie*
- *Negativní působení sekt*
- *Sexuální rizikové chování*
- *Prevence v adiktologii*
- *Spektrum poruch příjmu potravy*
- *Okruh poruch a problémů spojených se syndromem CAN*

Záškoláctví

Za **záškoláctví** je považována neomluvená absence žáka základní či střední školy při vyučování (absenci žáka omlouvá pedagogický pracovník, nikoliv rodič, a to na základě písemné žádosti zákonného zástupce či plnoletého žáka, vždy v souladu s pravidly školy, která musí být uvedena ve školním řádu). Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku a povinnost žáků do školy chodit řádně a včas. Nezřídká je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince.

Šikana a extrémní projevy agrese

Šikanování je agresivní chování dítěte, vůči jinému dítěti, případně skupině dětí. Jedná se o opakované (nikoliv nutně) chování, které je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně a/nebo sociálně. Šikana je

charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoučelností agrese (MŠMT, 2016).

Kyberšikana je forma agrese, která se uplatňuje vůči jedinci či skupině osob s použitím informačních a komunikačních technologií (počítačů, tabletů, mobilních telefonů a dalších moderních komunikačních nástrojů), a ke které dochází opakovaně, ať už ze strany původního agresora či dalších osob - tzv. sekundárních útočníků (např. opakované sdílení nahrávky, opakované komentování apod.). Ačkoli je kyberšikana zpravidla definována jako činnost záměrná, může vzniknout i nezáměrně – např. jako nevhodný vtip, který se v on-line prostředí vymkne kontrole.

Extrémně rizikové sporty a rizikové chování v dopravě

Jedná se o relativně novou formu rizikového chování z hlediska masového rozšíření. Toto rizikové chování lze definovat jako záměrné vystavování sebe nebo druhých nepřiměřeně vysokému riziku újmy na zdraví nebo dokonce přímému ohrožení života v rámci sportovní činnosti nebo v dopravě. Patří sem např. tajné závody aut přímo za plného provozu, záměrné ježdění pod vlivem psychoaktivních látek, nekvalitně připravené raftové sjezdy divokých řek bez potřebného vybavení a zkušeností, snowboarding v lavinových polích nebo extrémní sjezdy horských kol v nebezpečném terénu bez ochranných pomůcek.

Rasismus, xenofobie

Za extremistické chování lze považovat takové, které je vědomě konáno ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, která směřují proti základům demokratického ústavního státu. U studentů/žáků se zpravidla jedná pouze o dílčí postoje a formy podpory, které mají často pouze slabý ideologický základ.

Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu tyto příslušníky těchto skupin hodnotí a případně (ve formě „tvrdého rasismu“) je i poškozují.

Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojmány a v krajních případech může vést k jejich poškozování, což vyvolává protireakci.

Antisemitské jednání je takové, které poškozuje objekt židovského charakteru kvůli tomu, že tomuto objektu přisuzuje určité negativní vlastnosti či symbolický význam na základě subjektivní percepce židovství.

Homofobie v nejširším slova smyslu zahrnuje postoje a chování vyjadřující nepřátelství vůči lidem s menšinovou sexuální orientací či pohlavní identitou, respektive vůči lidem, kteří vybočují z běžných genderových norem. V užším slova smyslu se jedná pouze o postoje a jednání negativně namířené vůči homosexuálním lidem. Pro podobné jevy ve vztahu k lidem bisexuálním se někdy používá separátní termín bifobie, zatímco v případě nenávisti vůči lidem transsexuálním se mluví o transfobii, avšak tyto termíny nejsou v českém jazykovém prostředí příliš rozšířené. Ačkoliv se tyto tři jevy v některých detailech odlišují, jejich kořeny a projevy jsou velmi podobné.

Negativní působení sekt

Pod pojmem „**sekta**“ rozumíme v kontextu primární prevence rizikového chování určitou ohraničenou sociální skupinu, jejíž členové sdílejí ideologický koncept, jehož prostřednictvím se skupina vymezuje vůči svému okolí, a dochází při tom k postupné sociální izolaci, manipulaci a ztrátě soukromí.

Sexuální rizikové chování

K rizikovému sexuálnímu chování patří předčasný začátek pohlavního života (do této skupiny řadíme také zvýšenou konzumaci pornografie před 15. rokem života), vysoká frekvence pohlavních styků, náhodné známosti, promiskuita, prostituční chování, prezentování vlastních explicitně erotických materiálů na internetu, krvavé sexuální praktiky, vaginální, anální a

orální styk bez použití kondomu mimo dlouhodobé partnerství, kde se předpokládá věrnost partnerů.

Dítě může být buď aktivním konatelem rizikového sexuálního chování, nebo jeho obětí.

U dětí a dospívajících mohou na rizikovost upozornit jednak nevhodné sexuální projevy, jakými jsou například nutkavá masturbace nebo atypický sexuální vývoj (je potřeba je odlišit od projevů normální sexuální zvědavosti, experimentace s vlastním tělem i tělem druhých dětí), jednak projevy nesexuální, které se následně mohou rozvinout až do sexuální deviace.

U chlapců může docházet k nárůstu fyzické agrese, u dívek spíš k sebepoškozování. Na riziko „odlišného“ chování nás může upozornit tzv. „**triáda symptomů**“: noční pomočování i po dvanáctém roce života, krutost ke zvířatům a žhárství.

Projevy sexuální deviace je třeba podchytit včas a také dítěti včas poskytnout adekvátní pomoc; jedině tak je možné předejít spáchání trestného činu.

Prevence v adiktologii

Psychoaktivními látkami označujeme chemické látky primárně působící na centrálně nervovou soustavu, kde mění mozkové funkce a způsobují dočasné změny ve vnímání, náladě, vědomí a chování. Tyto látky mohou být užívány k rekreačním účelům, pro rituální a duchovní účely nebo jako léčivo. Řada z těchto látek je návykových.

Závislostním chováním rozumíme takové vzorce chování, v jejichž důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince i pro společnost.

K závislostnímu chování patří i **gambling** (patologické hráčství) a **netolismus** (závislost na počítačových hrách). **Škodlivé (též problémové) hráčství** lze charakterizovat jako jakýkoliv druh opakovaného hraní hazardních her jedincem, které způsobuje nebo zhoršuje negativní důsledky, jako jsou finanční problémy a dluhy, rozvoj závislosti, problémy ve vztazích, ale i problémy fyzického a duševního zdraví.

Ortorexie – patologická závislost na zdravém stravování. Plánování a příprava jídel se stane hlavní náplní života.

Drunkorexie – opakované redukování příjmu potravy s cílem snížit příjem kalorií a dovolit tak pít více alkoholu. Cílené zvyšování výdeje energie na párty kombinované s tvrdým alkoholem a energetickými nápoji.

Bigorexie – patologická závislost na cvičení. Charakteristické je nadužívání preparátů na bázi bílkovin, aminokyselin a anabolických steroidů. Jedinec nosí takové oblečení, ve kterém dává na odiv své svaly. Přijímají ohromné množství potravy, takže se jeví často i přes neustálé cvičení obtlouští.

Tanorexie – patologická závislost na opáleném vzhledu bez ohledu na zjevná zdravotní rizika.

Naplnuje znaky: Bažení – silná touha užívat látku, zvyšování tolerance na látku, zanedbávání povinností a ztráta zájmu o záliby, narušená kontrola, somatický nebo psychický odvykací stav.

Spektrum poruch příjmu potravy

Mentální anorexie a bulimie představují ve svých projevech mezní polohy jídelního chování od život ohrožujícího omezování příjmu potravy až po přejídání spojené se zvracením nebo jinou nevhodnou kompenzací energetického příjmu. Pro obě poruchy je příznačný nadměrný strach z tloušťky, nespokojenost s tělem a nadměrná snaha o dosažení štíhlosti a její udržení. Další psychické a zdravotní problémy většinou souvisí s mírou podvýživy a s intenzitou užívaných „metod“ na zhubnutí.

Záchvatovité přejídání – jedinci mají nadváhu nebo jsou obézní. Hrozí smrt prasknutím přeplněného žaludku, deprese, sociální izolace zúžení zájmů, interpersonální problémy.

Okruh poruch a problémů spojených se syndromem CAN

Syndrom CAN (Child Abused and Neglect) – jakákoliv forma týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, která je pro naši společnost nepřijatelná.

3.4 Hlavní cíle primární prevence

V návaznosti na ŠPS na období 2020 – 2027 je **dlouhodobým cílem**:

- a) **Příprava dětí na samostatný život po ukončení ústavní výchovy při dovršení zletilosti a pomoc v procesu osamostatňování se.**
- b) **Minimalizovat a eliminovat negativní vzorce chování dětí při příchodu do dětského domova z rodiny.**

Střednědobé cíle vyplývají z dlouhodobých cílů:

- plnění individuálního programu rozvoje osobnosti dítěte
- práce s dětmi – jít za rámec pouhého předávání informací, ovlivňovat postoje a chování dětí, vytvářet osobní kladné vzory
- dodržování stanovených pravidel (Vnitřního řádu DD a zásad slušného chování)
- vést děti k vzájemné pomoci, spolupráci a ohleduplnosti, snížit výskyt konfliktů a násilí mezi nimi
- spolupracovat s psychoterapeuty při řešení krizové situace u konkrétního dítěte
- zajišťovat DVPP v oblasti prevence (předávání nových informací, materiálů...)
- vést děti k budování postojů k odmítání rizikového chování, umět vhodně reagovat
- umožnit dětem získávat informace – učit děti takové znalosti a dovednosti, které jim pomohou v běžném samostatném životě/ rozvíjet právní povědomí a finanční gramotnost
- vést děti k sociální a právní odpovědnosti za sebe a své jednání
- klást důraz na specifickou a nespécifickou primární prevenci, vybírat efektivní programy, provádět screening
- vytvářet a podporovat bezpečné prostředí v DD s aktivní účastí celého pedagogického týmu

Krátkodobé cíle vyplývají z cílů střednědobých a jsou současně MPP:

- naplňování MPP na daný školní rok
- začlenit primární prevenci do PROD
- spolupráce s různými organizacemi a nadacemi na projektech, které podporují děti z DD (finanční gramotnost, pomoc při osamostatňování, stipendijní programy ...)
- „boj proti nudě“ - umožnit dětem vhodné využití volného času, mít přehled o tom, co děti ve svém volnu dělají. Nevyužití volného času často bývá spouštěčem abnormálního chování dětí.

- využívat nabídky interaktivních a vzdělávacích programů v rámci primární prevence, spolupráce s externími odborníky
- celkový „zájem o děti“ – co je baví, zajímá, v čem jsou dobří, rozvíjet jejich talent, komunikovat s nimi – být otevřený, upřímný. Jít dětem vlastním příkladem - nemůžeme po dětech chtít to, co sami neděláme

Vymezení cílové skupiny

Dlouhodobá strategie je zaměřena na všechny klienty DD předškolního, školního i učňovského věku ale i na zletilé klienty, kterým za rizikové chování a porušení vnitřního řádu může být ukončen dobrovolný pobyt v DD. Strategie je zaměřena i na klienty se specifickými poruchami chování.

3.5 Prostředky k dosažení cílů

- realizace preventivních programů s tématy spojenými s RPCH
- zařazení témat spojených s PRPCH do komunitních kruhů
- poradenská činnost metodika prevence
- nástěnka, schránka důvěry
- spolupráva a komunita dětí
- aktivní přístup a podpora ze strany vedení DD při realizaci MPP
- spolupráce pedagogických pracovníků s metodikem prevence při řešení problémových situací
- spolupráce preventivního týmu při řešení výskytu RPCH
- monitoring klimatu v jednotlivých rodinných skupinách
- zajištění informovanosti dětí o činnosti metodika prevence
- vzdělávání metodika prevence a ostatních pedagogických pracovníků
- možnost využití pedagogické knihovny/ tituly vztahující se k oblasti prevence
- doplňování pedagogické knihovny o aktuální tituly zabývající se prevencí RPCH
- screening výskytu RPCH mezi dětmi
- důslednost a souhlasná výchova při výchovném působení pedagogických pracovníků na rodinných skupinách
- možnost využití konzultace s externími psychoterapeuty
- vhodné plánování volnočasových aktivit v týdenních plánech
- rozvíjení nadání a talentu u konkrétních dětí v dané oblasti
- správná komunikace a projevování vzájemného respektu
- spolupráce s rodinami (v rámci možností) a školami

4. PREVENTIVNÍ AKTIVITY

4.1 Zakotvení primární prevence v Programu rozvoje osobnosti dítěte

Program rozvoje osobnosti dítěte (dále jen PROD) – dokument DD, vypracovávaný na míru pro každé konkrétní dítě na daný školní rok a dvakrát ročně vyhodnocován příslušnými vychovateli dané rodinné skupiny. Akce primární prevence přímo souvisejí s průřezovými oblastmi v programu rozvoje osobnosti a klíčovými kompetencemi, které děti v rámci PROD získávají. Průřezové oblasti jsou východisky pro plánování zisku konkrétních dovedností – klíčových kompetencí (přiměřeně schopnostem a věku dítěte).

Průřezové oblasti v PROD:

1. Osobnost

Sebepoznávání, sebepojetí, emocionální rozpoložení, psychohygienu, komunikace, spolupráce, hodnoty, postoje, etika, řešení problémů, míra samostatnosti, adaptace na změny, pracovní tempo ...

2. Vztah k lidem

postavení v kolektivu, vztah k vrstevníkům, k opačnému pohlaví, k dospělým autoritám, vztah k sobě, společenské chování, sociální dovednosti a hodnotový systém, mravní a společenská výchova, multikulturní výchova – smysl pro respekt a solidaritu ...

3. Kontakty a vztahy s rodinou nebo blízkými osobami

emoční ladění, iniciativa, spolupráce, rodinná a sexuální výchova, pochopení komplexnosti rodinných vazeb a vztahů, základy zdravé komunikace, empatie ...

4. Sebe-obslužné dovednosti

míra samostatnosti v různých oblastech/osobní hygiena, stolování, vzhled, úprava, sebeobsluha, péče o sebe, domácnost, finanční gramotnost, pracovní návyky ...

5. Vztah k povinnostem

vědomí práv a povinností, participace občana ve společnosti, rozhodování a jednání, osobní odpovědnost, hodnoty, postoje, etika, společenské chování a společenská odpovědnost ...

6. Školní oblast

Výchova ke vzdělávání a sebevzdělávání, výchova k volbě povolání, mediální a finanční gramotnost ...

7. Zájmy, kroužky, profesní orientace

Podpora a rozvoj talentu, podpora zdravého životního stylu, vhodné volnočasové aktivity, výchova k volbě povolání/ mít možnost volby a nést důsledky za své rozhodnutí ...

Cílem je získání celého komplexu kompetencí, které jedince připraví na odchod z DD, vstup do samostatného života a zařazení se do společnosti.

DĚTSKÝ DOMOV LORETA A ŠKOLNÍ JÍDELNA, FULNEK příspěvková organizace

Kapucínská 281, 742 45 Fulnek * IČ: 62330268 * č.ú. 1388033523/2700

1. Kompetence k učení	
Získané kompetence	Kompetence související s PP
• Vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie • Plánuje a organizuje vlastní učení• Projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení• Operuje s obecně užívanými znaky, termíny a symboly• Propojuje do širších celek poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na přírodní, společenské a sociokulturní jevy • Uvádí věci do souvislostí	• Reálný odhad možností• Slušné vyjadřování se v rozhovoru • Záškoláctví (vyhýbání se)• Navštěva koncertů, divadel, výstav, muzeí • Pravidelná docházka do kroužků• Využití a reálný pohled na zkušenosti (ne)úspěšných studentů DD• Vyhledávání a třídění informací v literatuře, médiích a na internetu • Odpovědnost za kvalitu a stupeň vzdělání• Využití zážitkové (volnočasové) pedagogiky ke vzdělání
2. Kompetence k řešení problémů	
• Vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni • Rozpozná a pochopí problém• Přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách• Vyhledá informace vhodné k řešení problému• Promyslí a naplánuje způsob řešení problému • Samostatně řeší problémy • Kriticky myslí• Činí uvážlivá rozhodnutí, uvědomuje si zodpovědnost za ně	• Duševní hygiena• Ztotožnění se s trestem a jeho pochopení• Znalost zdrojů pomoci při řešení problémů • Podílet se na řešení problémů• Předvídat problém• Neodkládat řešení problému• Umět žádat o pomoc• Schopnost reálného sebehodnocení a sebeovládání • Můj lékař, nejbližší nemocnice, lékárny• Znalost telefonních čísel IZS• Zásady 1. pomoci (úměrně věku dítěte)• Ošetření drobných povrchových zranění, tlášení bolesti
3. Kompetence pracovní	
• Používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení • Dodržuje vymezená pravidla• Plní povinnosti a závazky• Adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky• Přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot• Využívá znalosti a zkušenosti v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost (vzdělávání, profesní zaměření)	• Určení zdraví prospěšných druhů potravin• Složení potravin, přínos pro organismus• Negativní účinky nezdravé výživy včetně diet• Ekologické čisticí, prací a mycí prostředky• Znaky na čisticích, pracích a mycích prostředcích, ekologická zátěž • Znalost BOZP (dle věku)• Třídění a likvidace odpadů• Práce na zahrádce DD• Brigády přes DD i přes agentury• Navštěvy výtvarných, hudebních aj. kroužků, fotografování, keramika, muzikoterapie v DD• Lidové obyčeje svátků (Vánoce, Velikonoce apod.) • Účast na akcích "Čištění přírody"

DĚTSKÝ DOMOV LORETA A ŠKOLNÍ JÍDELNA, FULNEK příspěvková organizace

Kapucínská 281, 742 45 Fulnek * IČ: 62330268 * č.ú. 1388033523/2700

4. Kompetence sociální a personální	
Získané kompetence	Kompetence související s PP
• Účinně spolupracuje ve skupině• Podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu a příjemné atmosféry• V případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá • Přispívá k diskusi• Chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu • Oceňuje zkušenosti druhých lidí• Respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají• Vytváří si pozitivní představu o sobě samém • Řídí své jednání tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty	• Chování k nadřízeným• Chování k mladším, starším a starým lidem • Chování muže a ženy ve společnosti• Chování na úřadech• Pomoc starým a nemocným• Trénink sebeovládání• Funkce členů rodiny, rodina a společnost, funkční a nefunkční rodina • Lidská anatomie (přiměřeně věku)• Lidská sexualita (přiměřeně věku)• Výběr partnera jiné komunity, národnosti • Milenecké vztahy• Manželství, vztahy mezi manžely• Těhotenství, porod, péče o dítě• Promiskuita, homosexualita, heterosexuality, sexuální deviace, úchytky • Prevence a rizika pohlavních chorob• Znalost odlišnosti odívání se v různých multikulturních společenstvích (kroje apod.) • Příprava oslav v rodinné skupině
5. Kompetence komunikativní	
• Formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu• Vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu• Naslouchá promluvám druhých lidí, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuze, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje • Rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků• Využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem • Využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi	• Rizika elektronické komunikace• Vyhledávání informací v literatuře, médiích a na internetu • Typy rozhovorů (úřední, osobní, intimní)• Hranice v neverbální komunikaci (zóny) • Střízlivost, reklamacie, žádosti• Zřízení internetu, sepsání smlouvy• Praktický styk s jednotlivými orgány státní moci, státní správy a samosprávy• Trvalé bydliště, přechodné bydliště, povolení k pobytu • Nájemník, nájemce, podnájemník• Odmítnutí nabídek pod nátlakem• Orientace v tisku - volby, politické akce• Sepsání žádosti, osobní dotazník, pracovní poměr (Zákoník práce)• Seznámení se s jinými kulturami, náboženstvími, etniky a menšinami • Schopnost empatie s druhými• Kooperace a tolerance při jednání skupiny • Shlušné vyjadřování se v rozhovoru• Účast v kolektivních sportovních činnostech• Reprezentace DD na kláních mezi domovy • Výběr sportovního kroužku a docházka

DĚTSKÝ DOMOV LORETA A ŠKOLNÍ JÍDELNA, FULNEK příspěvková organizace

Kapucínská 281, 742 45 Fulnek * IČ: 62330268 * č.ú. 1388033523/2700

6. Kompetence občanské	
Konkrétní kompetence	Kompetence související s PP
• Respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen se vcítit se do situací druhých lidí • Odmítá útlak a hrubé zacházení• Uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí• Chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy• Je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu• Rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností, účinnou pomoc (i v krizových situacích)• Respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, aktivně se zapojuje do kulturního i sportovního dění• Chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy	• Základní lidská práva• Chápání právních norem, základní právní předpisy, povinnosti občanů• Obec, její struktura a orgány, orgány státu, mocenské orgány • Tradice svátků, tradice vlasti• Základní pojmy z pracovního práva (smlouva, dohoda, zrušení pracovního poměru)• Sociální péče - přehled dávek sociálního zabezpečení • Životopis, osobní dotazník, pracovní poměr• Trvalé bydliště, přechodné bydliště, povolení k pobytu • Nájemník, nájemce, podnájemník• Bydlení, ubytování, přístřešek• Banka - účty, úroky, bankomat• Placení služeb spojených s užíváním bytu (inkaso, elektřina, nájem...)• Doklady domácnosti - dekret, výpis z katastru nemovitosti • Práva a povinnosti dětí v rámci rodiny• Plánované rodičovství - antikoncepce• Manželské a předmanželské poradenství • Znalost telefonních čísel IZS• Doprava zraněného, ohlášení nehody, prostředky a zásady 1. pomoci (dle věku) • Alternativní medicína (existence)• Příznaky nejznámějších chorob, základní znalost nejběžnějších léčiv• Negativní účinky alkoholu, drog, nikotinu, kofeinu • Prevence a rizika pohlavních chorob • Ekologické způsoby dopravy• Rizika elektronické komunikace• Pravidelná účast na brigádách • Návštěvy kulturních akcí• Pobyty v přírodě, na horách (posilování fyzické a psychické odolnosti)• Turistika-poznávací výlety (zážitková pedagogika, samostatné plánování)• Význam pravidelné sportovní aktivity pro udržení zdraví• Rámcové představy - konkretizace - příprava na • Znaky na čistících prostředcích, ekologie• Rozeznání a třídění odpadu, bioodpad• Alternativní zdroje energie

4.2 Plán preventivních aktivit

- každodenní komunikace vychovatel x dítě, dítě x dítě, vychovatel x vychovatel, dospělí (ostatní zaměstnanci) x děti – budování vzájemné důvěry, otevřenosti
- komunikace s dítětem – volit vhodný přístup, každé dítě je individualita, navazování bližšího vztahu – důvěra, pocit bezpečí, jistota
- komunitní kruhy – hodnocení uplynulého dne, řešení aktuálních potřeb dětí
- setkávání Spolusprávy
- Komunita – pravidelná setkávání vedení DD, děti
- pozitivní motivace dítěte, odměna, zvýhodnění
- skupinová sezení, diskuze, názory na různé životní situace
- terapeutické a relaxační aktivity na odbourávání úzkosti, strachů, stresů, ke zklidnění....
- rozvíjení nadání a talentu konkrétního dítěte v oblasti, ve které vyniká
- společné výlety za poznáním do blízkého i vzdáleného okolí, společně prožitý čas
- víkendové pobyty na horách, letní a zimní tábory o prázdninách
- výtvarné, sportovní a společenské aktivity v rámci zájmových činností domova
- účast v soutěžích a akcích pořádaných DD a mimo DD
- účast v zájmových kroužcích mimo DD
- besedy, přednášky, semináře a akce s MKC Fulnek a okolních městech
- brigády pro zletilé
- důslednost a souhlasná výchova při výchovném působení vychovatelů na RS
- řešení návrhů a problémů na Spolusprávě dětí
- sledování dokumentů a filmů k dané problematice, následné diskuze, názory, možná řešení
- literatura v pedagogické knihovně
- možnost konzultace řešení problémů s metodikem prevence nebo kmenovými vychovateli
- diskuse k aktuálním tématům
- sledování médií
- sledování dění v oblasti PRPCH na internetu, sociálních sítích – dobré příklady
- spolupráce s OOPČR ve Fulneku/ specifická primární prevence. Programy zaměřené na bezpečnost v dopravě a na pozemních komunikacích; protiprávní jednání; drogová problematika; interaktivní a zážitkové programy ...
- oblast zdraví/ návštěva dentální hygienistky
- oblast finanční gramotnosti/ spolupráce s občanskou poradnou
- spolupráce s Renarkonem/ adiktologická péče

A řada dalších aktivit, které jsou v průběhu školního roku zařazovány do programu primární prevence. MPP je živým nástrojem pro primární prevenci a reflektuje v průběhu roku aktuální potřeby dětí v DD.

Vše je dokumentováno a zaznamenáváno v Evixu – vnitřním informačním systémem našeho domova. K těmto informacím mají přístup všichni pracovníci domova.

4.3 Komunitní kruhy

V rámci každé rodinné skupiny probíhají kromě každodenní komunikace vychovatelů a vedení DD s dětmi, komunitní kruhy. V rámci těchto komunitních kruhů se rodinná skupina schází nejméně jedenkrát za měsíc a řeší a probírá soužití a vztahy své rodinné skupiny. Většinou tyto komunitní kruhy probíhají častěji, protože se stalo dobrým zvykem rodinek scházet se po společné večeři, kde probírají uplynulý den.

Jelikož děti našeho DD přicházejí do styku s rizikovým chováním, jsou komunitní kruhy zaměřeny také na určitou konkrétní tematiku z oblasti specifické primární prevence.

ZÁŘÍ 2024

- nastavení společných pravidel pro fungování RS, zopakování vnitřního řádu DD a jeho dodržování. Poučení o bezpečnosti a chování. Společné vytvoření celoročního plánu RS, smysluplný výběr volnočasových aktivit.
- PP – téma záškoláctví a s tím související nežádoucí jevy.

ŘÍJEN 2024

- zvyšování kompetencí dětí ve všech sledovaných oblastech, vedení k samostatnosti a soběstačnosti přiměřeně věku a mentálním schopnostem dětí.
- PP – co je šikana a jak se projevuje. Znaky agrese, jak předejít agresi, relaxační techniky, znaky asertivní komunikace ...

LISTOPAD 2024

- zvyšování kompetencí v oblasti osobní hygieny a svého zdraví/ odpovědnost za vlastní zdraví.
- PP – téma poruchy příjmu potravy/ mentální anorexie a bulimie. Dotknout se oblasti vnímání vlastního těla a těl ostatních – média, internet, instagram ... Jak vypadá zdravý životní styl.

PROSINEC 2024

- Adventní čas – čas věnovaný rodině a vzájemným vztahům, probouzet pocit sounáležitosti, najít si společnou chvíli a „být spolu“.
- PP – co je rizikové chování v dopravě a extrémně rizikové sporty a s tím související problematika.

LEDEN 2025

- vlastní sebepojetí – zhodnocení úspěchů i neúspěchů, směřování do budoucna ...
- PP – téma sexuální rizikové chování. Jak má vypadat zdravé partnerské soužití a vztahy obecně mezi mužem a ženou. Dotknout se tématu homosexuality a zároveň respektu vůči sexuálním menšinám ...

ÚNOR 2025

- vlastní sebepojetí – zhodnocení úspěchů i neúspěchů, směřování do budoucna ...
- PP - co je rasismus a xenofobie, proč je důležité respektovat se navzájem a umět si projevit úctu. Projevy extrémistického chování ...

BŘEZEN 2025

- zvyšování kompetencí dětí ve školní oblasti – umět vyhledávat a třídit relevantní informace, plnění školních povinností – míra samostatnosti
- PP – téma sekt a různého náboženského vyznání. Rozdíly mezi extrémním a ortodoxním. Co je svoboda vyznání ...

DUBEN 2025

- Důsledná a shodná výchova, dodržování nastavených pravidel a hranic. Získávání návyků prostřednictvím rutiny a režimových činností.
- PP – užívání návykových látek I. – alkohol nikotinismus. Jaké jsou rizika a následky spojené s užíváním, sociální důsledky nadužívání návykových látek.

KVĚTEN 2025

- nakládání s volným časem, smysluplné trávení volného času. Vytváření společných zážitků. Učit se plánovat si čas.
- PP - užívání návykových látek II. – drogy a drogová závislost. Jaké jsou rizika a následky spojené s užíváním, sociální důsledky užívání drog.

ČERVEN 2025

- Zaměření na slušné a ohleduplné chování. Učit se být empatický a citlivý k potřebám druhých, učit se znát vlastní potřeby a vhodným způsobem je naplňovat. Učit se vážit si všeho.
- PP - co je syndrom CAN. Jak vypadá bezpečné prostředí, kde si mohou říci o pomoc...

DĚTSKÝ DOMOV LORETA A ŠKOLNÍ JÍDELNA, FULNEK
příspěvková organizace

Kapucínská 281, 742 45 Fulnek * IČ: 62330268 * č.ú. 1388033523/2700

Vychovatelé na rodinných skupinách přesně vědí, co právě potřebují s dětmi řešit a sami si vedou komunitní kruhy podle momentální situace. Pokud dojde k vážnějšímu přestupku ze strany dětí, je problém řešen s metodikem prevence popř. celým preventivním týmem.

5. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

MPP pedagogičtí pracovníci znají a kdykoliv do něj mohou nahlédnou - je dostupný na PC na vychovatelných rodinných skupin ve složce Dokumenty Evix. Je umístěn na webových stránkách DD Loreta. V tištěné podobě je u metodika prevence Mgr. Lucie Richterové, DiS. Jednotlivé části programu budou metodikem prevence průběžně a dle potřeb vyhodnocovány a v případě nutnosti upravovány a doplňovány.

V případě zjištění či podezření na zneužití návykových látek dětmi v DD budou vychovatelé postupovat dle platné legislativy – viz odkazy na stránkách MŠMT. Stejně budou postupovat i při dalších krizových situacích.

Metodik prevence pravidelně provádí pedagogické pozorování, monitoring chování, rozhovory s dětmi. Vede evidenci své činnosti v Evixu (reedukační zápisy = deník metodika prevence) a informuje své kolegy o vhodných pedagogických postupech v oblasti prevence. Zprávu o plnění minimálního preventivního programu a jeho hodnocení předá ředitelce DD.

Tento MPP platí od jeho zveřejnění, tj. od 1. 9. 2024

.....

Ve Fulneku dne 1. 9. 2024

Mgr. Lucie Richterová, DiS.

metodik prevence

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

DD	Dětský domov
DÚ	Diagnostický ústav
DDÚ	Dětský diagnostický ústav
DMP	Deník metodika prevence
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
IPROD/PROD	Individuální plán rozvoje osobnosti dítěte/ plán rozvoje osobnosti dítěte
MKC	Městské kulturní centrum
MPP	Minimální preventivní program
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
OOPČR	Obvodní oddělení Policie České republiky
OSPOD	Orgán sociálně právní ochrany dětí
PČR	Policie České republiky
PP	Primární prevence
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
PRPCH/RPCH	Prevence rizikových projevů chování/ rizikové projevy chování
RS	Rodinná skupina
SPC	Speciálně-pedagogické centrum
SVP	Středisko výchovné péče
ŠPS	Školní preventivní strategie

